МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
статистики і економічного прогнозування
Протокол № 2 від 01.09.2025 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

_____ Карина НЕМАШКАЛО

ІНСТРУМЕНТИ МІЖНАРОДНОЇ АНАЛІТИКИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	**С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**
Спеціальність	**С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.01 Економіка)**
Освітній рівень	**другий (магістерський) рівень**
Освітня програма	**Аналітика даних в економіці**

Статус дисципліни	**вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**українська**

Розробник:
к.е.н., доцент _____ Ірина СЄРОВА

Завідувач кафедри
статистики і економічного прогнозування _____підписано КЕП_____ Олена РАЄВНЄВА

Гарант програми _____підписано КЕП_____ Олена РАЄВНЄВА

Харків
2025

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації значна роль відводиться коректності формування аналітичних висновків, що сприяє формуванню стратегій для інтеграції в світові ринки, прогнозуванню трендів та управлінню ризиками в умовах багатополярності та нестабільності розвитку ринкового середовища. Коректне й грамотне проведена аналітичної робота допомагає протистояти викликам як торгівельні війни, кліматичні зміни та геополітичні кризи, впливаючи на стабільність ланцюгів постачань. Для підприємств це ключ до адаптації ЗЕД до валютних коливань та регуляторних змін.

Міжнародна аналітика набуває критичного значення в глобальному світі через взаємозалежність економік, де зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) підприємств визначає конкурентоспроможність та стійкість бізнесу. Її інструменти забезпечують системний аналіз ринків, ризиків та можливостей для ефективного виходу на міжнародні арени.

Ключову роль у ЗЕД підприємств відіграють інструменти міжнародної аналітики, що враховують проблеми конфіденційності даних, кібератаки та витоку інформації, що загрожують безпеці бізнесу. Неправильна обробка даних призводить до помилкових прогнозів, упередженості чи регуляторних штрафів у міжнародній торгівлі.

Виходячи з цього, завданнями дисципліни є засвоєння теоретичних основ міжнародної аналітики, опанування методів аналізу зовнішніх ринків, вивчення інструментів оцінки ефективності ЗЕД, формування навичок роботи з міжнародними базами даних.

Вивчення навчальної дисципліни «Інструменти міжнародної аналітики у ЗЕД підприємств» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки вибіркових освітніх компонентів другого (магістерського) рівня та спрямована на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, які дають змогу об’єктивно оцінювати ЗЕД підприємств й визначати рівень їх конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Метою навчальної дисципліни є формування професійних компетентностей щодо здійснення порівняльної оцінки закономірностей розвитку країн та підприємств у відповідності з наявною інформацією та рівнем її достовірності.

Завдання навчальної дисципліни полягають у засвоєнні теоретичних основ міжнародної аналітики, опануванні методів аналізу зовнішніх ринків, вивченні інструментів оцінки ефективності ЗЕД, формуванні навичок роботи з міжнародними базами даних.

Об'єктом навчальної дисципліни ЗЕД підприємств й оцінка рівня їх конкурентоспроможності на світовому ринку.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність інструментів міжнародної аналітики.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 7	ЗК1, ЗК2, СК1
РН 8	ЗК2, СК1, СК4
РН 10	ЗК2, СК4
РН 12	ЗК 4, СК6
РН 13	ЗК 8, СК8
РН 16	ЗК 4, ЗК5, СК3,СК4, СК13,СК14
РН 18	ЗК1, ЗК3, СК3

де:

РН 7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

РН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

РН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

РН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб’єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

РН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

РН 16. Застосовувати сучасні пошукові системи та системи Data mining для виявлення загальних та специфічних тенденцій розвитку економічного об’єкту/процесу в умовах цифровізації суспільства задля прийняття ефективних управлінських рішень розвитку соціально-економічних систем.

РН 18. Застосувати методи макроекономічного аналізу та міжнародних порівнянь для розробки системи підтримки прийняття ефективних аналітично консалтингових рішень з метою посилення інтернаціоналізації економічної діяльності та розвитку міжнародного бізнесу в умовах діджиталізації світової економіки.

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб’єктів та пов’язаних з цим управлінських рішень.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв’язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні

встановленим потребам дослідження.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК 13. Здатність проводити системне узагальнення, оцінювання та аналіз мікро-, мезо- та макроекономічних процесів, встановлювати та прогнозувати структурно-логічні взаємозв'язки між ними на підставі інструментів прикладних статистик та економічного моделювання

СК 14. Здатність до застосування національних та міжнародних економічних індикаторів і стандартів задля виявлення закономірностей, взаємозв'язків і пропорцій в економічному розвитку.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Для досягнення мети і ПРН застосовується практикоорієнтоване навчання з використанням кейс-методу, інтерактивних сервісів, BI-інструментів, ресурсів відкритої освіти і даних.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи міжнародної аналітики

Тема 1. Сутність і роль міжнародної аналітики у ЗЕД

1.1.Поняття ЗЕД підприємства. ЗЕД підприємства як система: Суб'єкти → Об'єкти → Процеси → Функції → Результати, де результатами є: прибуток, розширення ринків збуту, підвищення конкурентоспроможності, інтеграція у світову економіку.

Основні види діяльності ЗЕД: експортно-імпортні операції, міжнародне виробниче співробітництво, інвестиційна діяльність, фінансово-кредитні операції, трансфер технологій, міжнародні послуги

Структура ЗЕД як багаторівневаа система: суб'єктна, об'єктна, функціональна, інституційно-правова, процесна.

1.2.Міжнародна аналітика як інструмент управління.

Сутність міжнародної аналітики: збір, обробка, інтерпретація та використання інформації про міжнародні ринки з метою зниження невизначеності та ризиків при прийнятті управлінських рішень.

Основні функції міжнародної аналітики: інформаційна, діагностична, прогностична, регулятивна, контрольна- роль та змістовна сутність.

Рівні використання аналітики в управлінні: стратегічний, тактичний, операційний. Умови їх застосування в сучасному бізнесі.

Основні інструменти міжнародної аналітики: PESTEL-аналіз (оцінка макросередовища) , SWOT-аналіз (внутрішні та зовнішні фактори), Аналіз конкурентного середовища, Бенчмаркінг, Економіко-статистичні методи Big Data та BI-аналітика

Інтеграція міжнародної аналітики у всі функції менеджменту: планування (визначення цілей ЗЕД), організація (формування структури ЗЕД), мотивація (орієнтація на результати), контроль (оцінка ефективності)

1.3. Інформаційне забезпечення аналітики. Інформаційне забезпечення аналітики — як система формування, збору, обробки, зберігання та використання інформаційних ресурсів, необхідних для здійснення аналітичних досліджень та прийняття управлінських рішень у сфері ЗЕД.

Основні вимоги до інформації: достовірність, актуальність, повнота, порівнянність, оперативність, релевантність.

Джерела інформаційного забезпечення: внутрішні: фінансова звітність підприємства, управлінська звітність, дані CRM та ERP систем, результати попередніх ЗЕД-операцій; зовнішні: офіційна статистика (державні органи, міжнародні організації), аналітичні звіти та дослідження ринків, бази даних міжнародної торгівлі, інформація бірж, банків, торгових майданчиків

Класифікація інформації: за змістом, за походженням, за формою, за рівнем узагальнення

Інформаційні системи в аналітиці: ERP-системи (планування ресурсів), CRM-системи (управління клієнтами), BI-системи (бізнес-аналітика), Data Warehouse (сховища даних), Інструменти візуалізації (дашборди).

Тема 2. Система показників міжнародного аналізу

2.1. Макроекономічні показники. Макроекономічні показники як базові індикатори оцінки стану та динаміки національної економіки, що використовуються у міжнародній аналітиці для обґрунтування рішень у сфері ЗЕД. ВВП як характеристика загальної ринкової вартості кінцевих товарів і послуг, вироблених у країні за певний період та його аналітичне значення. Інфляція як процес загального зростання рівня цін у економіці та її аналітичне значення. Платіжний баланс як систематизований запис усіх економічних операцій між резидентами країни та рештою світу та його аналітичне значення.

2.2.Індекси глобальної конкурентоспроможності. Індекси глобальної конкурентоспроможності як інтегральні показники, що відображають здатність країни забезпечувати стале економічне зростання у міжнародному середовищі.

Основні міжнародні індекси: Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI) (розробляється World Economic Forum), Індекс легкості ведення бізнесу (Doing Business), Індекс економічної свободи, Глобальний інноваційний індекс (GII) (World Intellectual Property Organization). Структура індексу конкурентоспроможності (GCI): інститути, інфраструктура, макроекономічна стабільність, освіта і навички, ефективність ринків, інноваційний потенціал.

Аналітичне значення індексів глобальної конкурентоспроможності.

2.3.Показники міжнародної торгівлі. Показники міжнародної торгівлі - відображення масштабу, структуру та ефективності зовнішньоторговельної

діяльності країни. Основні показники: обсяг експорту та імпорту, торговельне сальдо, Коефіцієнт відкритості економіки, товарна та географічна структура торгівлі, індекси умов торгівлі (Terms of Trade). Аналітичне значення показників.

Тема 3. Інструменти аналізу зовнішніх ринків

3.1.Методи дослідження міжнародних ринків. Методи дослідження, що дозволяють зменшити невизначеність, оцінити ризики та визначити стратегічні напрями розвитку.

PESTLE-аналіз як метод стратегічного аналізу макросередовища, який дозволяє ідентифікувати ключові фактори зовнішнього впливу на ЗЕД підприємства.

Структура методу та його аналітичне значення та особистості застосування в ЗЕД підприємств: P (Political) - політичні фактори(державна політика, стабільність, регулювання ЗЕД); E (Economic) - економічні фактори(ВВП, інфляція, валютний курс, доходи населення); S (Social) - соціальні фактори(демографія, рівень життя, культура) ; T (Technological) - технологічні фактори(інновації, цифровізація, рівень технологій); L (Legal) - правові фактори(законодавство, податки, митні правила); E (Environmental) - екологічні фактори(екологічні стандарти, сталий розвиток).

Сутність методу SWOT-аналізу як методу комплексної оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства шляхом виявлення сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз.

Структура методу й логіка методу в дослідженні ЗЕД підприємств: S (Strengths) - сильні сторони(конкурентні переваги, ресурси); W (Weaknesses) - слабкі сторони(обмеження, недоліки); O (Opportunities) - можливості(ринкові перспективи, нові сегменти); T (Threats) – загрози (конкуренція, ризики, зовнішні обмеження). Аналітичне значення та практика використання. Аналіз галузевих ринків як системне дослідження структури, динаміки та конкурентного середовища конкретної галузі з метою визначення її привабливості та умов функціонування підприємства.

Основні напрямки аналітичної роботи: дослідження структури ринку, визначення рівня конкурентного середовища, узгодженість попиту й пропозицією з ціновою динамікою, визначення рівня інноваційності галузі. Інструменти аналізу галузевих ринків. Аналітичне значення методу в дослідженні ЗЕД підприємств.

3.2. Аналіз конкурентного середовища. Комплексна система аналізу конкурентного середовища: модель Портера задля аналізу структури галузі; бенчмаркінг задля порівняння ефективності; оцінка ринкових позицій задля визначення місця підприємства.

Сутність моделі п’яти сил (Michael Porter) як інструменту аналізу конкурентного середовища галузі, що дозволяє оцінити рівень конкуренції та прибутковості ринку. Сутність моделі, її структура та умови застосування. Обмеження використання модулі в сучасних умовах господарювання.

Бенчмаркінг як метод порівняльного аналізу діяльності підприємства з кращими практиками (best practices) провідних компаній з метою підвищення

ефективності. Види бенчмаркінгу. Умови застосування та обмеження бенчмаркінгу.

Оцінка ринкових позицій як визначення місця підприємства на ринку відносно конкурентів за ключовими параметрами діяльності. Основні підходи, умови застосування та обмеження.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти міжнародної аналітики

Тема 4. Інформаційно-аналітичні інструменти ЗЕД

4.1.Міжнародні бази даних і статистичні ресурси. Світові статистичні платформи (United Nations, World Bank, International Monetary Fund) та рівень їх використання й напрями забезпечення.

Доступ до UNdata та SDG Indicators для глобальної статистики сталого розвитку. Світовий банк - World Development Indicators з даними про економіку, торгівлю та соціальні показники. Публікація макроекономічних даних, включаючи прогнози та фінансові індикатори МВФ через IMF Data Portal

Торговельні бази даних як спеціалізовані ресурси місткості інформації та їх змістовна сутність.

Використання відкритих даних в дослідженні ЗЕД підприємств. Застосування доступних цифрових масивів інформації з державних, міжнародних та галузевих порталів. Значення відкритих даних в сучасній аналітичній практиці дослідження ЗЕД підприємств.

4.2. Цифрові інструменти аналітики. Цифрові інструменти аналітики як сукупність програмних засобів, методів і технологій, що забезпечують збір, обробку, візуалізацію та інтерпретацію даних для підтримки управлінських рішень.

BI-системи (Microsoft Power BI, Tableau) як сучасні платформи бізнес-аналітики: можливості та змістовна сутність їх використання взагалі та для аналізу ЗЕД підприємств.

Google Analytics (GA4) - фокус на подієвій моделі для веб- та app-аналітики, з акцентом на конфіденційність і AI-інсайти

Excel як базовий аналітичний інструмент для очищення даних, pivot-таблиць і простих візуалізацій, інтегруючись з Power BI. Використання для швидкого аналізу економічної статистики перед BI-система

Тема 5. Специфіка аналітичної оцінки ЗЕД підприємства

5.1. Оцінка експортно-імпортної діяльності. Оцінка експортно-імпортної діяльності як важлива складова аналітичного забезпечення ЗЕД підприємства через комплексну оцінку результативності участі суб’єкта господарювання у міжнародній торгівлі, вияві резервів підвищення ефективності та мінімізації ризику зовнішнього середовища

Показники ефективності ЗЕД - визначення економічних результатів, які підприємство отримує від здійснення експортно-імпортних операцій.

Основні показники та їх можливості оцінки: обсяг експорту та імпорту, темпи зростання зовнішньоторговельного обороту, експортна виручка,

рентабельність експортних операцій, частка експорту в загальному обсязі продажів, коефіцієнт покриття імпорту експортом, валютна ефективність угод.

Аналіз зовнішньоторговельних операцій як дослідження структури, динаміки, географії та умов здійснення експортно-імпортних угод та його змістовне наповнення: товарний аналіз, географічний аналіз, ціновий аналіз, логістичний аналіз, контрактний аналіз, аналіз виконання зовнішньоекономічних контрактів.

Валютні ризики як одні із ключових факторів невизначеності у зовнішньоекономічній діяльності, оскільки зміни валютних курсів безпосередньо впливають на доходи, витрати та фінансові результати підприємства.

Змістовна сутність аналізу валютних ризиків та напрями оцінки. Інструменти управління валютними ризиками.

5.2. Фінансово-економічний аналіз ЗЕД.

Аналіз прибутковості зовнішніх операцій як важливий елемент системи оцінювання результативності ЗЕД підприємства за умов визначення економічної доцільності міжнародних контрактів, рівеня окупності витрат, ефективністі використання ресурсів та перспектив подальшого розвитку на зовнішніх ринках.

Змістовна сутність аналізу прибутковості зовнішніх операцій через комплексне дослідження фінансових результатів експортно-імпортних угод з урахуванням специфіки міжнародного бізнес-середовища. Основні напрями аналізу та показники, що їх визначають.

Оцінка витрат і доходів у зовнішньоекономічній діяльності. Системне вивчення структури формування доходної та витратної частини міжнародних операцій. Структура доходів та витрат та змістовна сутність їх оцінки. Можливості результатів оцінки.

Інвестиційна ефективність у контексті зовнішньоекономічної діяльності: характеристика доцільності вкладення ресурсів у розвиток міжнародних операцій, виходу на нові ринки, модернізація експортного виробництва чи логістичної інфраструктури. Змістовна сутність оцінки інвестиційної ефективності та основні показники.

5.3.Аналітика ризиків та прогнозування

Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та прогнозування міжнародних процесів як важливі складові аналітичного забезпечення управління підприємством. Їх змістовне наповнення у системному виявленні факторів невизначеності, оцінці можливих втрат, моделюванні майбутніх змін зовнішнього середовища та формуванні обґрунтованих управлінських рішень.

Функції ЗЕД в умовах високої мінливості міжнародного середовища: ризик як невід’ємна складова міжнародних операцій. Політичні, економічні, валютні ризики та змістовна сутність їх аналізу.

Методи оцінки ризиків, їх сутність, можливості та їх вплив на результати діяльності.

Страхування ризиків у ЗЕД як інструмент фінансового захисту підприємства від можливих збитків. Основні напрями: змістовне наповнення та можливості.

Сутність та основні напрями прийняття управлінських рішень на основі міжнародної аналітики.

Перелік лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Теоретичний базис дисципліни. Огляд можливостей інформаційних систем: порівняльний аналіз
Тема 2. Завдання 2.	Опанування навичок аналітичної роботи у MS Excel
Тема 3. Завдання 3.	Методи дослідження міжнародних ринків: інструменти аналітичної оцінки
Тема 4. Завдання 4.	Набуття навичок формування баз даних. Порівняльна оцінка залучення інструментів міжнародної аналітики. Використання Visio в практиці візуалізації даних
Тема 5. Завдання 5.	Опанування навичок проведення узагальнюючої оцінки ЗЕД підприємств кореляційного, регресійного та дисперсійного аналізу даних у MS Excel.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1.	Підготовка презентації за питаннями, підготовка до ігрової дискусії.
Тема 2.	Підготовка до виконання ситуаційного завдання
Тема 3	Виконання лабораторних завдань
Тема 4	Виконання домашнього завдання у вигляді case study за темами 1-3
Тема 5	Виконання домашнього завдання 2 у вигляді case study за темами 4-5 Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-2, 4-5), проблемна лекція (Тема 2), міні-лекція (Тема 3)).

Наочні (демонстрація (Тема 1-5)).

Практичні (лабораторна робота (Тема 1-5), есе у вигляді презентації (Тема 1), кейс-метод (Тема 2, 4), тестовий контроль (тема 1-5)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

− для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти складати екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

− для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Лабораторні роботи (20 балів), домашні завдання у вигляді case study (15 балів), тестовий контроль (15 балів), письмові контрольні роботи (10 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність *С1 Економіка та міжнародні економічні відносини*
(за спеціалізацією С1.01 Економіка)
Освітньо-професійна програма «Аналітика даних в економіці».

Навчальна дисципліна "Інструменти міжнародної аналітики у ЗЕД підприємств"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Стереотипне завдання (тести). (20 балів)

1	Предметом статистики є: а) розміри явищ і процесів та їх співвідношення; б) розміри і кількісні співвідношення між масовими суспільними явищами, закономірності їх формування, розвитку, взаємозв'язку; в) найрізноманітніші явища і процеси суспільного життя.
2	Перепис населення відноситься до спостереження: а) вибіркового; б) монографічного; в) суцільного; г) основного масиву.
3	Маркетингове дослідження адаптації нової марки товару на ринку відноситься до спостереження: а) поточне; б) одночасне; в) періодичне.
4	Індекс сезонності - це: а) процентне відношення окремих рівнів до середнього рівня даного ряду динаміки; б) відношення окремих рівнів до загальної суми рівнів ряду динаміки; в) ковзна середня окремих рівнів ряду.
5	Критерієм однорідності сукупності вважається: а) децильний коефіцієнт диференціації; б) квартильний коефіцієнт варіації; в) середньоквадратичний коефіцієнт варіації.
6	Можливе відхилення показників вибіркової сукупності від показників генеральної сукупності вимірюють: а) помилкою вибірки; б) дисперсією; в) середнім квадратичним відхиленням.
7	Статистична сукупність -це: а) явища і процеси суспільного життя; б) множина показників, що досліджуються статистикою; в) множина явищ, однорідних хоча б за однією будь-якою ознакою.
8	При обстеженні населення з приводу сумарних доходів сімей були опитані мешканці кожної четвертої квартири. Кожна четверта квартира була чоритьохкімнатною. Внаслідок цього результати обстеження сімей були невірними. Який вид помилки виникнув при цьому обстеженні? а) випадкова помилка репрезентативності; б) систематична помилка реєстрації; в) випадкова помилка репрезентативності; г) систематична помилка реєстрації.

9	Інвентаризація обладнання відноситься до спостереження: а) документальне спостереження; б) безпосереднє; в) опитування; г) експертні оцінки.
10	Дослідження якості продукції на підприємстві відноситься до спостереження: а) вибіркового; б) монографічного; в) суцільного; г) основного масиву.
11	Вкажіть відносну величину інтенсивності: а) на 100000 жителів старших 14 років зареєстровано 510 злочинів; б) серед засуджених кожен третій у віці до 30 років; в) на 1000 жінок припадає 897 чоловіків.
12	Вкажіть відносну величину динаміки: а) інвестиції у нафтовидобувну промисловість за рік зросли на 40%; б) видобуток нафти порівняно з видобутком газу збільшився на 210 млн. т.; в) частка власних коштів становить 70%.
13	Проведено обстеження: 1) кожного 10-го сільськогосподарського підприємства із 150, які проводять зрошення земель за рахунок власних коштів з метою вивчення ефективності використання зрошувальних площ; 2) агрофірми "Коблево" з метою вивчення резервів підвищення ефективності зрошення саме у цьому господарстві. Які з обстежень є вибірковими? а) перше; б) друге; в) і перше, і друге; г) не має правильної відповіді.
14	Як відіб’ється на похибці вибірки збільшення дисперсії у 4 рази? а) похибка вибірки збільшиться у 4 рази; б) похибка вибірки зменшиться у 2 рази; в) похибка вибірки не зміниться; г) похибка вибірки збільшиться у 2 рази.
15	Статистичне спостереження – це а) планомірний науково організований збір даних про масові суспільні процеси та явища за допомогою реєстрації їх суттєвих ознак; б) реєстрація суспільних явищ і процесів в спеціальних формах статистичного спостереження; в) збір матеріалів спостереження та їх реєстрація.
16	Вкажіть відносну величину структури: а) бюджетні видатки на охорону здоров'я становлять 10%; б) експорті продукції акціонерного товариства до країн Європи збільшився на 15%; в) на 100 грн. основних засобів припадає 120 грн. валової продукції.
17	Яка із наведених формул зведених індексів є індексом фізичного обсягу експорту продукції: а) б) в) г)

18	Встановлення дати початку та закінчення збору даних – це а) об'єктивний час спостереження; б) суб'єктивний час спостереження; в) критичний момент спостереження.
19	Медіана в ряду розподілу - це : а) найбільша частота (або значення ознаки); б) значення ознаки , що зустрічається найчастіше; в) значення ознаки , подумки ділить ряд розподілу на дві рівні частини.
20	Загальний індекс цін дорівнює $1_P = 0,92$. Як змінилась вартість продаж за рахунок цін? Відповіді: 1) збільшилась на8%; 2) зменшилась на 8%; 3) змінилась на 0,92%.

Діагностичне завдання 1 (розрахунковий тест). (3 бали)

Частка високоліквідних активів у сумі поточних активів становить 25%. Знайти дисперсію частки високоліквідних активів. Поясніть проведення розрахунків.

Діагностичне завдання 2 (есе). **(7 балів)**

Зробіть висновок щодо локалізації та концентрації зайнятих на підприємствах, що здійснюють ЗЕД за вказаними видами економічної діяльності: коефіцієнт локалізації на підприємствах промисловості – 5,3; на підприємствах сільського господарства – 8,1; на підприємствах торгівлі – 11,7. Коефіцієнт концентрації дорівнює 78%. Які методи міжнародної аналітики дають змогу коректно обґрунтувати наявний стан на підприємстві. Відповідь поясніть.

Евристичне завдання (розрахункове). (10 балів)

Маємо дані про обсяг товарообігу збутової компанії, млн. грн.:

2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2024 рік	2025 рік
235	200	111	130	145	256	180

Провести аналіз даного динамічного ряду базисним та ланцюговим методами. Одержані показники подати у табличній формі. Розрахувати середньорічний абсолютний приріст, середньорічні темпи зростання та середньорічні темпи приросту товарообігу за 2021-2025 рр. Пояснити проведення та результати розрахунків. Зробити висновки за отриманими показниками.

Затверджено на засіданні кафедри статистики і економічного прогнозування
протокол № ____ від «___»_____20___р.

Екзаменатор к.е.н., доц. Сєрова І.А.

Зав. кафедрою д.е.н., проф. Раєвнєва О. В.

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

стереотипне завдання в формі закритих тестів – 20 тестів, максимальна оцінка за тест-1 бал (максимальна кількість балів – 20);

діагностичне завдання 1 (розрахунковий тест) – максимальна оцінка 3 бали:

1 бал – підбір формули розрахунку;

1 бал – здійснення розрахункових дій;

1 бал – формулювання відповіді на поставлене запитання.

діагностичне завдання 2 (есе) – максимальна оцінка 7 балів:

1 бал – розуміння сутності завдання;

2 бали – підбір формул розрахунку або алгоритму виконання завдання;

2 бали – здійснення розрахунку або формулювання алгоритму дій по виконанню завдання;

2 бали - наявність аргументованих висновків за результатами аналітичної роботи;

евристичне завдання (розрахункове) – максимальна оцінка 10 балів:

2 бали – розуміння сутності завдання;

2 бали – підбір формул розрахунку, що відповідають сутності поставлених питань;

2 бали – розрахунок показників за окремими формулами стосовно теми дослідження;

2 бали – розрахунок показників в повному обсязі відповідно до поставлених питань у завданні;

2 бали – надання аргументованих висновків за результатами розрахункової роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1.П’янкова О. В., Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 304 с.

2.Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Юхименко П. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 512 с.

3. Євроекономічна інтеграція України [Текст] : навч. посіб. ; рекоменд. МОН / Л. І. Михайлова, Н. В. Волченко, Т. О. Зінчук, С. М. Кваша. — Київ : Центр учбової літератури, 2023. — 135 с. : іл. — Бібліогр. : с. 131-135. https://library-service.com.ua:8443/khkhneu/DocumentDescription?docid=KhKHNEU.3351246

4.Герасимчук В. Г., Лозовський О. М. Міжнародний маркетинг : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 280 с.

5.Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. Міжнародна економіка та ЗЕД : навч. посіб. Одеса : Атлант, 2022. 356 с.

6.Козак Ю. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності підприємств [Текст] : навчальний посібник / Ю. Г. Козак, І. О. Уханова, О. І. Міндова. — Київ : Центр учбової літератури, 2022. — 269 с. : іл. — Бібліогр.: с. 265-269. https://library-service.com.ua:8443/khkhneu/DocumentDescription?docid=KhKHNEU.3020672

Додаткова

7.Бестужева С. В. Методи та інструменти удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства / С. В. Бестужева, Є. В. Попугаєва // Modern scientific space and learning in special conditions : The XXII International Scientific and Practical Conference, May 05 – 07, 2023. - Toronto, Canada, 2023. - P. 70-74. http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29680

8. Ляшевська В. І. Сучасні особливості стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Бізнес Інформ. 2021. № 2. С. 21–

26.

9. Кондратенко Н. О., Шталь Т. В. Оцінка зовнішньоекономічної діяльності підприємства: конкурентні переваги та державне регулювання. Бізнес Інформ. 2021. № 12. С. 21–27.

10. Македон В. В. Інтеграція цифрових інструментів у міжнародну логістичну діяльність. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-109

11.Іванієнко В. В. Аналітична підтримка процесу формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності піприємства на умовах забезпечення зниження ризиків небезпечної діяльності / В.В. Іванієнко // Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем [Електронний ресурс] : матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, Харків, 6-7 квітня 2023 р. : тези допов. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29868

12.Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12.

13. Sierova.I. International Indices: Measurement and Usage Issues // Проблеми економіки, 2020, №2. С.416-423

Scopus / WoS джерела

14.Buckley P. J., Casson M. C. The Future of the Multinational Enterprise in the Digital Economy. Journal of International Business Studies. 2020. Vol. 51. P. 123–141.

15.Strange R., Zucchella A. Industry 4.0, Global Value Chains and International Business. Multinational Business Review. 2021. Vol. 29, No. 4. P. 503–522.

16.Sinkovics N., Sinkovics R. R. Digitalization and Internationalization of SMEs. International Business Review. 2022. Vol. 31, No. 6. Art. 101998.

17.Verbeke A., Yuan W. The Drivers of International Strategic Analytics. Journal of World Business. 2023. Vol. 58, No. 2. Art. 101420.

18.Contractor F. J. The World Economy Will Need Even More Globalization in the Post-pandemic 2021 Decade. Journal of International Business Studies. 2021. Vol. 52. P. 1561–1573.

Інтернет-посилання

19.Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: Режим доступу: https://www.nbuv.gov.ua/

20.Scopus Preview: Режим доступу: https://www.scopus.com/

21.Web of Science: Режим доступу: https://www.webofscience.com/

22.Законодавство України: Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/

23.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua